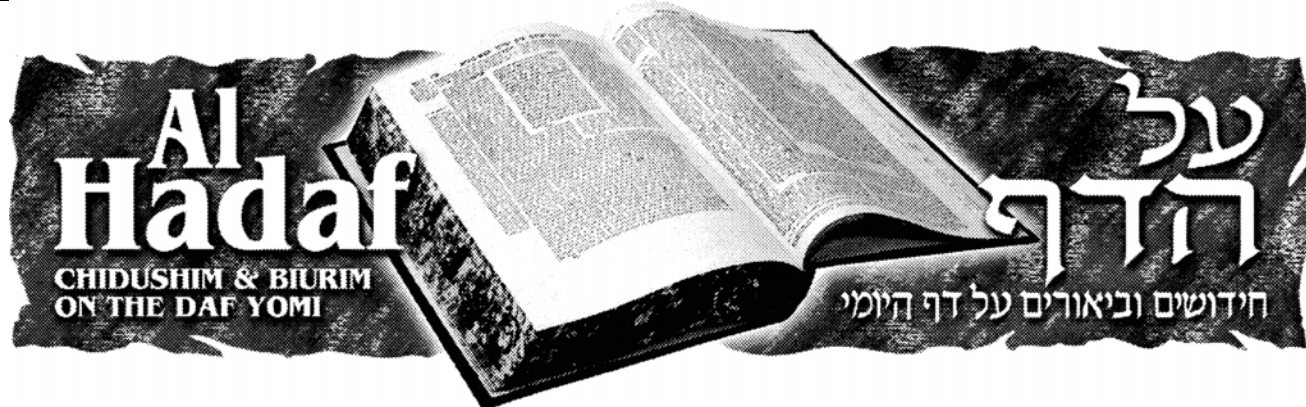

לז"נ אבי מורי ר' חיים משה בן מנחם מגדל ז"ל - יום היארצייט ר"ח מנחם אב - תנצב"ה
לז"נ אמי מורתי חי' רות בת יוסף דוב ז"ל - יום היארצייט ב' אלול - תנצב"ה
- הונצח ע"י שבת ושרה שיינדל ראבארטס, לייקווד נ.ו.

Eruvin 5/ No.18/ Dec. 20 '05

• Edited by Rabbi Zev Dickstein •

עירובין דף עו-צ/ יט כסלו תשס"ו

דף עו.

חלון שבין ב' חצירות

• As explained above, it is prohibited to carry from a house to a *chatzeir* (shared courtyard) unless all the residents of the *chatzeir* unite by making an *eruv* (called *eruvei chatzeiros*).

Residents of two separate adjoining *chatzeiros* (courtyards) can join together in a common *eruv* to permit carrying from [a house in] one *chatzeir* to the other *chatzeir*. However, in order for [residents of] adjoining *chatzeiros* to unite in a common *eruv*, there must be a פתח - entranceway or significant opening - between the two *chatzeiros* enabling easy access between them. If there is a solid wall (ten *tefachim* high) separating the *chatzeiros*, then the *halacha* is "מערבין שתיים" - they must make two *eruvim*, meaning, [the residents of] each *chatzeir* must make their own independent *eruv*.¹ In such a case, after making their own separate *eruvim*, the courtyard members may carry [only] within their respective *chatzeiros* but they may not carry or hand objects over the wall from one *chatzeir* to the other.²

On the other hand, if there is no [ten-*tefachim*-high] wall separating the *chatzeiros*, then the *halacha* is "מערבין אחד" - a single *eruv* is required. In such a case the residents of both *chatzeiros* are obligated to join in a common *eruv* because everyone is considered as residents of the same *chatzeir* (and when

making an *eruv* it is imperative that all the residents of the *chatzeir* contribute to the *eruv*).

The Mishna (76a) states that if two *chatzeiros* are separated by a wall which has an opening (i.e., a door or a window) that is at least 4 *tefachim* wide and 4 *tefachim* high, then the residents of the two *chatzeiros* are given the choice of whether or not they want to join in a common *eruv*. If they wish, they can make two independent *eruvim* since there is a wall separating them. On the other hand, they also have the option of joining in a common *eruv* since there is a *pesach* - opening - which allows for easy access between the two *chatzeiros*.³ This is a case of רצו מערבין שתיים רצו מערבין אחד - the residents have the option of making either two independent *eruvim*, or one common *eruv*.

The Chazon Ish⁴ points out that in certain cases, two adjoining *chatzeiros* may join in a common *eruv* even though there is a dividing wall which does not allow for easy access.

- A valid *mechitzah* (dividing wall) must be at least 10 *tefachim* high.
- A *mechitzah* can have small gaps less than three *tefachim* wide or three *tefachim* high, because the law of "*lavud*" dictates that gaps of less than 3 *tefachim* are considered sealed (Mishna 16b).
- Even if the gaps are three *tefachim* wide, the *mechitzah* is still valid as long as it is עומד מרובה על הפרוץ - the standing/sealed portion of

the wall is greater than the open/broken portion (Mishna 15b).⁵

• The Gemara on 16b teaches, however, that if a wall has a horizontal gap (spanning the length of the wall) which is larger/wider than the wall-segment above it, we say that the wall segment at the top of the wall is nullified since it is surrounded from two side by large openings (אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה). In such a case, anything above the gap is not considered part of the *mechitzah*. Thus, if a wall is comprised of a solid six-*tefach* wall segment on bottom and a three-*tefach* gap in middle and a one-*tefach* wall segment on top, it is not a valid *mechitzah* - because it is viewed as a six-*tefach*-high wall (see diagram).⁶

The Chazon Ish speaks of a case in which such a wall stands between two *chatzeiros*. He submits that the residents of these two *chatzeir* certainly cannot each make their own respective *eruv* because the wall between them is not a valid *mechitzah* and they cannot be considered as two separate *chatzeiros* (פרוץ במילואו למקום) (האסור לו). It is also possible that perhaps they cannot be considered as part of the same *chatzeir* and they cannot join in one *eruv* because such a wall does not allow easy access between the two courtyards (since it has only a three-*tefach*-wide gap in it, which makes it difficult to pass through).

The Chazon Ish concludes that in such a case, since the wall is not a legal *mechitzah* and each *chatzeir* cannot make their own separate *eruv*, they are permitted to make a joint *eruv*.⁷

דף עז:

הניח סולם רחב ד' מכאן ומכאן ממעט

We learned above that two adjoining *chatzeiros* that have a ten-*tefach*-high wall between them cannot join in a common *eruv*, unless there is a *pesach* - an opening - allowing easy access between them.

Abaya states that a *pesach* can be created by placing [four-*tefach*-wide] ladders against both sides of the wall because the ladders facilitate easy passage between the *chatzeiros*. In such a case, the two *chatzeiros* may join in a common

eruv. [If the wall is narrow (i.e., less than four *tefachim* thick) the two ladders must be directly opposite one another so that someone ascending the ladder on one side can easily descend the ladder on the other side of the wall without having to walk atop the narrow wall.⁸]

The Gemara (beginning of 77b) indicates that only an object that will remain in place for the entire Shabbos is significant enough to function as a *pesach*. For example, a basin overturned at the base of the wall does not serve as a *pesach* unless it is attached to the ground in a manner that its removal would require digging with a shovel (which is an act prohibited on Shabbos). The Gemara explains that only a heavy ladder, which one usually does not move on Shabbos,⁹ serves as a *pesach*, but a light-weight ladder which is easily moved does not serve as a *pesach*.¹⁰

The Maharam of Rothenburg,¹¹ citing a Gemara on 78a, rules that a ladder serves as a *pesach* only if it reaches the top of the wall (or at least reaches within three *tefachim* of the top). Likewise, he rules, that if the members of each *chatzeir* build three-*tefach*-high platforms (which are 4 x 4 *tefachim* wide) at the base of their walls, they do not function as a *pesach* even though the wall extends only seven *tefachim* above the top of the platform (and it is relatively easy to scale the wall by using the platforms)¹²

Many Rishonim disagree and maintain that a platform (or a ladder) can serve as a *pesach* even if it does not reach the top of the wall. They offer various explanations for the Gemara on 78a which seems to say that the ladders must reach the top of the wall.

(a) The Ri (cited by Tosfos יש אם ישי) distinguishes between rungs of a ladder which are narrow and uncomfortable to stand on, and a 4 x 4 platform which is a comfortable place to stand on and is viewed as an independent domain. A platform against the wall serves to reduce the height of the wall to less than ten *tefachim* because the wall is measured from the top of the platform. However, a ladder does not reduce the height of the wall because the rungs

are too narrow for one to linger on. [A ladder is effective only when it reaches the top and serves as a *pesach*.]

(b) Rabbeinu Tam (cited *ibid.*) differentiates between a permanent ladder (or platform) and a movable ladder. The Gemara on 78a which requires the ladders to reach the top of the wall refers to a light-weight, movable ladder. However, a permanent-type platform or heavy ladder reduces the height of the wall even if they do not reach the top.

(c) The Rosh (in explanation of Rashi's position) suggests that a ladder whose rungs are less than three *tefachim* apart (and whose bottom rung is within three *tefachim* from the ground) need only reach to within ten *tefachim* of the top of the wall. However, a ladder whose rungs are more than three *tefachim* apart must reach the top of the wall to be considered a *pesach*.¹³

דף עה:

עשאו לאשרה סולם מהו

- The Torah forbids deriving benefit from an *asheira* (a tree worshiped as an *avodah zorah*), and thus it is biblically prohibited to use an *asheira* as a ladder to scale a wall.
- The sages forbade climbing trees on Shabbos lest one forget himself and break off a branch (which involves the biblically prohibited *melacha* of קוצר - reaping).

The Gemara questions whether the branches of a tree growing along a wall can serve as a natural ladder to create a *pesach* (enabling the *chatzeiros* on each side to join in a common *eruv*). The Gemara also questions whether an *asheira* can serve as a *pesach*.

Rav Chisda maintains that an *asheira* bordering a wall serves as a *pesach* even though it is biblically prohibited to climb the *asheira*. He likens the Torah's *issur* against climbing the *asheira* to a lion crouched near a doorway preventing passage through the door. He reasons that although it is forbidden to use the *pesach* created by the *asheira*, it is a *pesach* nonetheless, just like a doorway with a threatening lion is considered a *pesach* in spite

of the danger involved in using the door (אריא (עליה הוא דרביע).

Rav Chisda limits his reasoning to *issurim* that are not related to Shabbos. However, if a Shabbos-related *issur* prevents passage through the doorway or passage over the wall, then the *chatzeiros* cannot join in an *eruv*.¹⁴ Therefore, he says that an ordinary tree cannot serve as a *pesach* because climbing a tree is prohibited due to a Shabbos-related *issur*.¹⁵

The Ritva points out that climbing an *asheira* tree on Shabbos, in addition to the *issur* of benefiting from *avodah zorah*, also involves the rabbinic ban against climbing trees on Shabbos. Hence he asks why Rav Chisda ignores this Shabbos-related *issur* and validates a *pesach* created by an *asheira*.

He answers that the Gemara is referring to an *asheira* that is detached from the ground, and the *issur* of climbing trees does not apply to a detached tree (because if one were to disconnect a branch from a detached tree he would not be in violation of the *issur* of קוצר).¹⁶

Alternatively, Horav Akiva Eiger suggests an innovative answer. He argues that the rabbinic *issur* to climb trees on Shabbos does not apply to an *asheira* (even when attached to the ground). We are not concerned that one will mistakenly break off a branch from an *asheira* on Shabbos (upon forgetting it is Shabbos) since he is biblically proscribed from deriving benefit from the *asheira* branch (even during the week) due to the *issur* of *avodah zorah*. Therefore, the only *issur* involved in climbing an *asheira* on Shabbos is benefitting from *avodah zorah*, which is not a Shabbos-related *issur*.¹⁷

דף עט.

אמר רב הונא ובלבד שלא יתן לתוך קופתו

The Mishna says that if there is a ten-*tefach*-high haystack separating two *chatzeiros*, it serves as a legal wall, and the *halacha* is מערבין - a separate *eruv* is required for each *chatzeir*.

The Mishna adds that the members of these two courtyards may allow their animals to eat from the haystack without concern that the

height of the haystack will be reduced to less than ten *tefachim* [throughout the entire length of the wall, in which case both *chatzeiros* would be required to make a new joint *eruv* and their individual *eruvim* would no longer be valid] because it is unlikely that the animals will eat so much.

Rav Huna maintains, however, that one may not put hay from the wall into a basket and feed his animals outright, because this will use too much hay. Rashi explains (first *p'shat*) that we are concerned that if the residents were permitted to feed their animals directly, the height of the wall might be reduced to less than ten *tefachim* and people may continue carrying in their *chatzeiros* unaware that the dividing wall is no longer valid.

• Rav Huna, above on 17a introduces the rule of הותרה והותרה הואיל ושותה שבת which states that as long as a *chatzeir* had a valid *eruv* at the onset of Shabbos, carrying is permitted there for the entire Shabbos, even if the *eruv* becomes invalidated on Shabbos. Rav Huna says, for example, that if two adjoining *chatzeiros* had a *pesach* between them making it possible for them to join in a common *eruv*, and then the *pesach* is blocked during Shabbos, the residents may continue to carry even though their joint *eruv* is no longer valid.

Rabbeinu Peretz asks why Rav Huna is concerned that the wall might be reduced to less than ten *tefachim* on Shabbos. Even if this occurs, carrying in the *chatzeiros* should still be permitted for the duration of Shabbos based on the rule of הותרה והותרה הואיל.¹⁸

Rabbeinu Peretz answers that in a situation where the *eruv's* invalidation is expected or anticipated, the rule of הותרה והותרה הואיל does not apply. If feeding animals from the haystack were permitted, then the reduction of the wall would be predictable and when it indeed occurs, carrying in the *chatzeir* would be prohibited.¹⁹

Alternatively, the Rosh²⁰ answers that Rav Huna is not referring to feeding one's animals on Shabbos, but rather during the week. He forbids taking hay from the dividing wall during the week, lest the wall become invalidated a

short while before Shabbos without anyone realizing what happened.²¹

The Chazon Ish²² suggests that according to the Rosh perhaps taking hay on Shabbos also is prohibited because of a concern that people might continue carrying on the following Shabbos, without realizing what happened to the wall.²³

דף פ.

אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו

1] • An *eruv* is made by collecting food from each household in the *chatzeir* (and placing the collected food in one of the houses). [Alternatively, one person could contribute all the food for the *eruv* and transfer partial ownership to all the members of the *chatzeir*, making everyone partners in the *eruv*.]

Shmuel states that a wife may take her husband's food without his knowledge and give it for the *eruv* collection.

The Gemara qualifies this statement and differentiates between a situation of אסר (literally, prohibit) and לא אסר (non-prohibition). Rashi and Tosfos explain that אסר refers to the case of an ordinary *chatzeir* whereby this couple's non-participation would invalidate the *chatzeir's eruv* thereby prohibiting all the residents from carrying. In such a case, a wife may contribute to the *eruv* without her husband's consent.

In the event the couple's house has two entrances, one leading to the *chatzeir* and the other leading to the street (or to another *chatzeir*), and their primary house-entrance is not through the shared *chatzeir*, then the couple's non-participation does not invalidate the *chatzeir's eruv* (לא אסר). [In such a case, contribution to the *eruv* is left to the couple's discretion, depending on whether they wish to use the *chatzeir* on Shabbos.] In such a case, the wife may not contribute without her husband's consent (since their contribution is not essential to the validity of the *chatzeir's eruv*).

The Rach interprets אסר differently. He says that אסר refers to a case in which the

husband expressly forbade his wife to contribute. Although the husband's expressed consent is not required, Shmuel does not permit a wife to contribute if the husband expressly told her not to. [The Rach indicates, however, that the wife may contribute even if she knows that her husband personally refused to contribute in the past, as long as the husband did not expressly tell his wife at this time not to contribute.²⁴]

Tosfos, however, is of the opinion that (in the case where the couple's non-participation invalidates the *eruv*) the wife may contribute even if her husband expressly voiced his opposition.²⁵

2] In another statement, Shmuel says food may be collected for an *eruv* (or *shitufei mevo'os*) without the owner's consent only if the owner is רגיל (accustomed). Tosfos (ד"ה רגיל) explains that רגיל means that this person is accustomed to *entering and exiting his house through the chatzeir*, and thus his participation in the *eruv* is essential. Accordingly, the term רגיל essentially means the same as the term אסר, and this *halacha* is identical to the original *halacha* stated by Shmuel.²⁶

The Rosh, however, interprets רגיל as referring to one who is accustomed to *contributing to the eruv*. Shmuel is saying that once a person has become accustomed to contributing to the *chatzeir's eruv*, his wife can continue to contribute to the *eruv* each week on his behalf even against his will - even in cases when his non-participation does not invalidate the *chatzeir's eruv*. This is because once a person has become accustomed to carrying from his house to the *chatzeir* we are concerned that he (and his family members) will habitually continue to do so. Therefore, the sages permitted one's wife to contribute to the *chatzeir's eruv*, so that her family should not mistakenly carry into their *chatzeir* without the permit of the *eruv*.²⁷

[The Mordechai²⁸ cites a variation of this latter opinion: If a person was accustomed to contributing to the *eruv*, the members of the

chatzeir are permitted to forcibly enter his house and take food for the *eruv* even without *anyone's* consent (provided it is a case in which this family's contribution is essential to the validity of the *chatzeir's eruv*).]

דף פא.

1] אין מערבין בפרוסה משום איבה

R' Yehoshua (Mishna 80b) says that only a *sheleima* - complete loaf of bread - may be used for an *eruv*. One may not contribute a *p'rusa* - broken loaf, or a piece of a loaf - to the *eruv*, even if it is a very large piece.

The Gemara (81a) explains that R' Yehoshua disqualifies a *p'rusa* because it might lead to איבה - strife. There is a concern that the residents who contributed a complete loaf to the *eruv* might take offense and quarrel with an individual who contributes only a *p'rusa*. Therefore, for the sake of harmony between neighbors the sages decreed that everyone must contribute a *sheleima*. [The Rashba and Rosh, citing a Yerushalmi (quoted above on סח דף), add that we are particularly concerned about not causing animosity when making an *eruv* because one of the reasons for making an *eruv* in the first place is to promote friendship among neighbors.]

- When baking bread (and cake) there is a Torah obligation to remove a piece of dough and give it to a Kohen. If this dough, called *challah*, is not removed before the bread is baked, it must be removed after the baking, prior to eating. The sages established the minimum portion for *challah* at 1/48 of the dough. [Note: This percentage is required of a professional baker, but a private individual must give twice as much, i.e., 1/24 of his dough. [Today, the Kohanim are *tamei* and may not eat *challah* and therefore the *minhag* (cited by the Ramoh²⁹) is to remove only a *k'zayis* - olive's volume - of dough as *challah*, regardless of the size of the dough, and the *challah* is burned.]

R' Yochanan ben Shaul states with regard to the law of giving a *sheleima* towards the *eruv*, that if only a small portion is missing from the loaf, namely, the size required for the mitzvah

of *challah* (i.e., 1/48 of the loaf), the loaf is still considered whole and it may still be given for the *eruv*.

Tosfos maintains that the loaf is considered complete only if the piece was actually removed for the purpose of *challah*.

The *halacha*³⁰ follows the Rosh who maintains that any loaf missing only 1/48 of its original size may be given for the *eruv*, even if the piece was not removed for the purpose of *challah*. The Rosh argues that since the other members do not know the reason for the missing piece, giving such a loaf will not generate any strife because they will assume that it was removed for the mitzvah of *challah*.

- On Shabbos there is a mitzvah to recite the bracha of hamotzei over two complete loaves of bread to symbolize the double portion of *mann* that fell on erev Shabbos in the *midbar*.

The Chacham Tzvi³¹ applies the above cited *halacha* (regarding a chipped loaf of bread) to the law of *lechem mishneh* on Shabbos. Based on our Gemara he rules that a loaf that is slightly chipped and is missing only 1/48 is considered complete for the purposes of *lechem mishneh*.

The Korbon Nessanel³² disagrees and maintains that this leniency was stated only with regard to the law of *eruv*, where the obligation to contribute a *sheleima* stems from a concern of איבה - strife. A slightly chipped loaf is valid for an *eruv* - even though it is not actually complete - because the missing *challah*-portion will not cause strife as the Rosh explains. However, with regard to *lechem mishneh*, a loaf that is not 100% complete is considered a *p'rusa* and is not valid.³³

2] תפירה בקיסם מערבין לו בה

Rav Chisda asserts that a broken loaf of bread whose pieces were reattached with a toothpick (inserted through the center) is considered *shaleim* (complete) and is valid for an *eruv*. The Gemara explains that a reattached loaf is valid only if its attachment is not [immediately] noticeable.³⁴

The *Shulchan Aruch*,³⁵ citing the Roke'ach,³⁶ applies this ruling to *lechem mishneh*. If one has only a broken loaf of bread, he may reattach the pieces with a toothpick to form a *sheleima* for *lechem mishneh*.³⁷

The T'shuvos Bais Yaakov³⁸ applies this *halacha* to an esrog with a detached עוקץ - stem. Although, an esrog which has no portion of its stem remaining is *posul* - disqualified - he rules that if the stem is reattached with a needle, the esrog is valid for the mitzvah.

The Shvus Yaakov³⁹ disagrees and maintains that an esrog must be complete in its natural state. He says, reattaching a detached piece of esrog through unnatural means is not acceptable.⁴⁰

דף פב.

אין מערבין אלא לדבר מצוה

1] Rav Yosef states that one may utilize the device of *eruvei techumin* to extend the Shabbos boundary *only for the sake of a mitzvah*, such as to visit a mourner or to attend a wedding feast. The Mishna above on 36b indicates that one may establish an *eruv* also for the purpose of traveling to a Torah scholar's lecture.

The Rambam⁴¹ indicates that merely going to *greet* one's Torah teacher, or just to greet one's friend who has returned from a trip, is considered a sufficient mitzvah for which an *eruv* may be used.

The Bais Yosef⁴² asserts that only greeting a friend who is learned in Torah (and who imparts Torah knowledge) is considered a mitzvah.

The Mishna Berurah⁴³ remarks that greeting a friend with whom one engages in Torah discussions, is considered a mitzvah even if the friend has not been away at all. The Rambam stresses a friend who returned from a trip because welcoming a friend home from a trip is a mitzvah in and of itself, even if the friend is not a learned individual. He says that the mitzvah of שאילת שלום - greeting a friend - falls under the general duty of כבוד הבריות - human dignity.

Other examples of mitzvah purposes are:

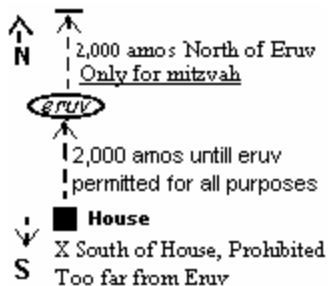
(a) Tosfos says that organizing communal affairs is considered a mitzvah purpose for which one may make an *eruv*.

(b) The Terumas HaDeshen⁴⁴ states that enjoying a stroll in a park (or orchard) is a fulfillment of עונג שבת (the mitzvah to delight in the Shabbos day). Thus, a person who lives more than 2,000 *amos* from a park is permitted to make an *eruv* in order to be able to enjoy the park on Shabbos.

(c) The Smak⁴⁵ says that one may make an *eruv* for the purpose of going to a *shul* to daven with a minyan.

(d) The Mishna Berurah⁴⁶ says that an engagement feast, at which a *tenoyim* (an engagement contract) is signed is considered a *seudas mitzvah* for which one may make an *eruv*.⁴⁷

2] Rashi, in explaining Rav Yosef's assertion, writes that the sages permitted one to leave his 2,000-*amah* Shabbos boundary [by means of an *eruv*] only for a mitzvah matter. The Ohr Zaruah⁴⁸ infers from Rashi's wording that one may not rely on his *eruv* and leave his 2,000-*amah* *techum* for a non-mitzvah matter even though the *eruv* was made for a legitimate mitzvah matter. The Sefas Emes comments that according to this opinion, an individual who placed an *eruv* (for a mitzvah matter) 2,000 *amos* north of his home (or city border) is now confined to the area between his home and the *eruv* with respect to non-mitzvah matters. On one hand, he may not walk more than 2,000 *amos* northward for a non-mitzvah matter

because an *eruv* is not effective לקולא (to extend his 2,000 *techum* for a non-mitzvah matter). On the other hand, he forfeits the right to walk southward, because the *eruv* that he

placed north of his house is effective לחומרא - with respect to restricting him from walking

more than 2,000 *amos* from the *eruv* (see diagram).⁴⁹

The *Shulchan Aruch*⁵⁰ disagrees and rules that a person who legitimately made an *eruv* for a mitzvah matter is permitted to rely on that *eruv* and walk beyond his original 2,000-*amah* boundary for any purpose (because the point where the *eruv* is placed becomes his legal place of shevisa - Shabbos residence - with respect to any walk that he takes).

The Gemara says that a young child (i.e., five years old or less) may rely on his mother's *eruv* and he does not require a separate *eruv*.

Tosfos explains that even though a minor is exempt from mitzvos, there is a mitzvah for his father to train him. The Gemara means that a young child who is being trained to perform a mitzvah may use his mother's *eruv* for the mitzvah. According to this *p'shat*, a young child who is not heading towards a mitzvah may not be taken out of the *techum* (based on his mother's *eruv*).

The Gaon Yaakov, however, suggests that as long as the mother made an *eruv* for a mitzvah matter, her child may use the *eruv* even for a non-mitzvah matter, because, as the *Shulchan Aruch* rules, once an *eruv* is established for a mitzvah matter it may be used for any purpose.⁵¹

דף פג:

אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו

The Mishna discusses a two-story apartment house in which the ground-floor apartments open into a *chatzeir* (shared courtyard) and the second-story apartments lead into a shared *מרפסת* (porch). The second-story residents exit their houses through the porch which has a staircase/ladder leading down to the *chatzeir*.

The porch and the *chatzeir* are viewed as two adjoining *chatzeiros* with a *pesach* (doorway) between them (because the staircase leading up to the porch is classified as a *pesach* between the *chatzeir* and the porch). Thus, the upper and lower residents have the option of making two individual *eruvim* or joining

together in one common *eruv* if they wish (see above (דף עה, רצו מערבין אחד רצו מערבין שתיים).

In the event that the first-floor residents did not make a common *eruv* with the second-floor residents, the second-story residents may not carry [from their houses] down to the *chatzeir*, and the ground-floor residents may not carry [from their houses] up to the porch.

- The rule is that a wall or a platform which borders on two *chatzeiros* may be used only by the [residents of the] *chatzeir* which has easier access to it, unless the two *chatzeiros* joined in a common *eruv*. [In the event both *chatzeiros* have equal access, then neither one may use the wall or platform unless they join in a common *eruv*.]

The Mishna says that if there is a ten-*tefach*-high platform (in the *chatzeir*) near the porch, only the second-story residents have permission to use that platform since it is closer and more accessible to them. [Rav explains that the Mishna is speaking of a case in which the porch has easy access because the porch is less than ten *tefachim* higher than the platform.]

The Mishna says that if the platform is farther than four-*tefachim* from the porch, then no one may carry to and from the platform because both groups have equal difficulty accessing the platform. [The Mishna actually states that its use is awarded to the *chatzeir*, however, the Gemara explains that this means that its use is awarded to the *chatzeir* also and as a result neither group may use it on Shabbos.]

The Ritva asserts that the Mishna is referring to a platform (or post) whose surface measures at least 4 x 4 *tefachim*. However, if the platform is narrower than 4 square *tefachim*, then everyone is permitted to carry from and to the post because it is a מקום פטור - exempt area. [The Gemara in Shabbos 7a says that a post in the *reshus harabbim* that is narrower than 4 x 4 *tefachim* is a *mekom p'tur*; one may carry from such a post to a *reshus horabbim* and also from it to a *reshus hayachid* (and vice versa). The Ritva reasons that just as a narrow post in the *reshus horabbim* is considered a *mekom p'tur*,

so too, it is permitted to carry from a narrow post which is in an *eruv*-less *chatzeir*. [The novelty of this ruling is that, generally speaking with respect to the law of *hotza'ah*, a post situated in a *reshus hayachid*, regardless of its width or height, is considered part of the *reshus hayachid*. It is forbidden to carry from the street to such a post, for a post situated in a *reshus hayachid* is not a *mekom p'tur*. Nevertheless, the Ritva is of the opinion that with respect to the laws of *eruvei chatzeiros* the post is considered a *mekom p'tur*.⁵²]

The T'shuvos Binyan Shalom⁵³ considers whether one may take in laundry on Shabbos from a clothesline situated above an *eruv*-less *chatzeir*. He argues that a clothesline is a *mekom p'tur* since it is obviously narrower than 4 *tefachim*. Therefore, he says the laundry may be taken from the line to the house.⁵⁴

[Note: This discussion pertains to non-*muktzah* clothing, however, wet clothing are *muktzah* and may not be handled on Shabbos (see below (דף פח). Furthermore, clothing that were still wet at the onset of Shabbos are *muktzah* the entire Shabbos, even after they dry.⁵⁵]

דף פד.

כיון דכי חסרה אסירה כי מליא נמי אסירה

- The Mishna (cited above) says that if there is a ten-*tefach*-high platform (in the *chatzeir*) which is near the porch, only the second-story residents have permission to use the platform since it is more accessible to them than it is to the residents of the *chatzeir*.

Rav Yitzchak b'rei d'Rav Yehuda says that the same *halacha* applies to a well which extends ten *tefachim* above the *chatzeir*. If the porch is within ten *tefachim* of the top of the well, the porch residents are granted the rights to draw water from the well on Shabbos since the water is within ten *tefachim* of their reach (and is thus classified as easy access). The ground-floor residents may not use the well (if no common *eruv* was made between the ground-floor and second-floor residents) because they can only reach the water with

difficulty, since the walls of the well are ten *tefachim* high.

The Gemara first says (in explanation of Rav Yitzchak) that the porch residents may draw water from the well even if the water level falls during Shabbos (to ten *tefachim* below the porch).

The Gemara, however, retracts and asserts the opposite. Since, in the event that the water level drops (to the point that the porch residents no longer have easy access) the porch residents will be prohibited from drawing water, therefore, they are *always* prohibited from drawing water - even when the water level is high and within easy reach.

The give-and-take of this Gemara requires explanation. (a) Why did the Gemara initially assume that the porch residents may draw water even after the water level drops? (b) Why does the Gemara conclude the opposite, that the porch residents do not have the right to draw water even at the beginning of Shabbos when the water level is high and they have easy access to the well?

The Ritva explains that the Gemara was debating the issue of הוֹתֵרָה וְהוֹתֵרָה - once carrying in a certain area has been permitted at the onset of Shabbos, it is permitted for the entire Shabbos (see above עט דף). Initially, the Gemara assumes that once the porch residents are given the rights to use the well at the onset of Shabbos (when they have easy access), they retain those rights for the entire Shabbos (even if the water level drops) based on the rule of הוֹאִיל וְהוֹתֵרָה הוֹתֵרָה.

The Gemara subsequently retracts from this position because the principle of הוֹאִיל וְהוֹתֵרָה does not apply where a problem is *likely* to develop over the course of Shabbos (see Rabbeinu Peretz cited above on עט דף). On the contrary, the Gemara asserts that since the water level is likely to drop during Shabbos, we view it as though it has already dropped before Shabbos. Therefore, even the porch residents have no right to use it because the well is deemed equally *inaccessible* to the *chatzeir* and the porch.⁵⁶

דף פה:

אם יש שם תפיסת יד של בעה"ב אינו אוסר

We learned above on עב דף that guests who sleep at an owner-occupied house (or *chatzeir*) for less than a thirty-day period are not required to make an *eruv* even if they have private eating and sleeping quarters. However, if a house is occupied by long-term guests or tenants living in separate quarters, all the occupants are required to join in an *eruv* to permit carrying from their private quarters to the jointly-used *chatzeir* (or hallway).

The *halacha* follows R' Yehuda (Mishna 85b) who asserts that in certain situations an *eruv* is not required for a *chatzeir* occupied by a landlord and his tenants. R' Yehuda asserts that if the landlord retains the right of "תפיסת יד", which means the right to keep some of his belongings in the rented apartments, no *eruv* is needed for the *chatzeir* (or for the hallway of the apartment house) because the tenants have the status of [temporary] guests residing at the owner's house.

The Gemara explains that the *halacha* of "*tefisas yad*" applies only if the items stored by the owner in his tenants' apartments are *muktzah* and cannot be removed from the apartments on Shabbos. However, if the landlord stores non-*muktzah* items in the apartments then an *eruv* is required since it is possible for those items to be removed on Shabbos.⁵⁷

The Tur⁵⁸ adds that if the items stored in the tenants' apartments are very heavy, making moving them on Shabbos unlikely, the "*tefisas yad*" exemption applies even though the items are not *muktzah*.

Horav Moshe Feinstein,⁵⁹ based on the *halacha* of "*tefisas yad*" asserts that an *eruv* is not required in an owner-occupied apartment house (to permit the tenants to carry from their apartments to the common hallway and yard) - provided the owner supplies utilities for his tenants, such as a stove or a refrigerator. Since these items belong to the owner and cannot be removed on Shabbos, R' Yehuda's law of "*tefisas yad*" applies and the residents may

carry from their apartments to the hallway and to their fellow neighbors' apartments without the benefit of an *eruv*.^{60 61}

The Chazon Ish⁶² asserts that R' Yehuda's law of "*tefisas yad*" is applicable only in situations where the owner retains the right to store his personal items in his tenants' apartments. However, if the items maintained in the tenant's apartments are given (or leased) to the tenants for the tenants use, they do not qualify as items of "*tefisas yad*". According to the Chazon Ish, the fact that an owner provides a stove or refrigerator for his tenants is not grounds for an *eruv* exemption since these items are provided for the tenants' use.

דף פו.

המניח את ביתו והולך לשבות בעיר אחרת

R' Meir says that all members of a *chatzeir* must contribute to the *eruv*, even one who expects to leave town for Shabbos.

R' Yehuda disagrees and is of the opinion that a resident who will not be home for Shabbos need not contribute to the *eruv*. The Gemara above on 47a says that R' Yehuda exempts an absentee member from contributing to the *eruv* only if he will be spending Shabbos in another city. However, if one goes to another part of the same city for Shabbos, he is required to contribute to the *eruv* because it is considered as though he is home for Shabbos (see Rashi *ibid.*, ד"ה רבי יהודה פליג, ⁶³).

The *halacha*⁶⁴ follows the lenient view of R' Shimon who maintains that one who leaves the *chatzeir* for Shabbos need not contribute to the *eruv* even if he will be spending Shabbos in the same city, provided he has no intent to return to his house on Shabbos.

Rav distinguishes between one who visits his [married] son for Shabbos, and one who visits his daughter. He says that when one goes to visit his daughter we assume he will spend the entire Shabbos there. We do not suspect he will get involved in a quarrel with his son-in-law causing him to return home on Shabbos. [The Meiri explains that even if one quarrels with his son-in-law, his daughter will prevail

upon her husband to make peace with her father because she wants her father to remain at her house.]⁶⁵

However, when visiting one's son (in the same city), we must consider the possibility that he might be compelled to return home on Shabbos due to a quarrel with his daughter-in-law. [The Gemara says that a feud with one's daughter-in-law is more likely, or is generally more intense, than a feud with one's son-in-law.]

The Ritva indicates that this *halacha* is not limited to a daughter-in-law, but applies to strangers as well. When visiting anyone but a married daughter, we consider the possibility that one might be tempted to return home on Shabbos due to a quarrel. Therefore, we require that he contribute to the *eruv*.⁶⁶

The Rashba⁶⁷ maintains that Rav requires one who visits his daughter-in-law to contribute to the *eruv* in his *chatzeir* only if he doesn't expressly state that he intends to remain away for the entire Shabbos. However, if one expressly states that he intends to remain away for the entire Shabbos, we need not suspect that he will return home on Shabbos.⁶⁸

דף פז:

רב אמר אויר ב' רשויות שולטת בו

We learned above that if there is a platform adjoining two independent *chatzeiros* (whose residents have joined in independent *eruvim*), the platform is considered a subsidiary of the *chatzeir* which has easier access to it. If both *chatzeiros* have equal access, then neither one may use the platform (unless they join in a common *eruv*) because the platform is shared by both *chatzeiros*.

The Gemara cites the Mishna from 77b which states that if a ten-*tefach*-high wall, which is four *tefachim* wide, divides two *chatzeiros*, none of the *chatzeir* residents may carry to the top of the wall because the wall belongs equally to both *chatzeiros*, meaning, no one is permitted to carry there unless everyone joins in a common *eruv*.

It is important to note that the *halacha* follows R' Shimon who says on 89a that an *eruv* is only required for carrying objects from a house to a courtyard (and vice versa), but it is permitted to carry objects within a courtyard, and from one courtyard to another, even if there is no *eruv* (provided the objects were in the *chatzeir* at the onset of Shabbos). Accordingly, it is permitted to carry objects from the *chatzeiros* to the top of the wall. The Mishna (according to R' Shimon) only prohibits carrying house-objects (i.e., an item that was in the house at the onset of Shabbos) to the top of the wall.

The Gemara cites a dispute regarding a dividing wall which is narrower than four *tefachim*:

Rav maintains that the *halacha* is more stringent regarding a narrow wall. Since a wall less than four *tefachim* wide is too narrow to be considered an independent domain, it is controlled, so to speak, by the two adjoining *chatzeiros* and it is prohibited to carry there even for one step. The Ritva explains that since both *chatzeiros* control the wall, every step that one takes on top of the wall is viewed as though he is walking from one *chatzeir* to the other. Therefore carrying something even for one step is prohibited. [In contrast, a four-*tefach*-wide wall is an independent domain, and carrying on top of the wall is permitted as long as one does not carry from the *chatzeiros* to the wall, or from the wall to the *chatzeiros*.]

The Ritva (76b) asks that even if the wall is viewed as a fusion of the two *chatzeiros*, it should still be permitted to carry something on the wall because, as mentioned above, R' Shimon only requires an *eruv* if one wishes to carry house-objects to the *chatzeir*, but carrying *chatzeir*-objects from one *eruv*-less *chatzeir* to another is permitted.

The Ritva answers that according to Rav carrying from one *eruv*-less *chatzeir* to another is permitted only if the *chatzeiros* did not make individual *eruvim*. However, if each *chatzeir* made an independent *eruv* to permit carrying within their own *chatzeiros*, the *halacha* is more

stringent. When an *eruv* is made in the *chatzeir* it is common for house-objects to be taken out of the *chatzeir* on Shabbos. Therefore, Rav prohibits carrying from one *chatzeir* to the other, lest one mistakenly carry a house-object to a neighboring *chatzeir*.⁶⁹ Rav prohibits carrying on top of the narrow wall in a case where the *chatzeiros* have made independent *eruvim*.⁷⁰

Note: The *halacha* follows R' Yochanan who disagrees with Rav and asserts that a wall narrower than four *tefachim* is deemed a *mekom p'tur* and it is permitted for the residents of the neighboring *chatzeiros* to carry to and from the wall (even objects from their houses).⁷¹

דף פח.

מסתפג אדם באלונטית ומביאה בידו לתוך ביתו

1] The Gemara (87b) relates that R' Chananya ben Akavya permitted the people of Teveria to wipe themselves with a towel after bathing on Shabbos. Rashi (88a) explains that these people bathed in cold water, which is permitted on Shabbos.⁷²

[The Gemara in Shabbos 39b says that taking a hot bath on Shabbos is rabbinically prohibited, but a cold bath is permitted. The Mishna Berurah⁷³ writes that today the custom is not to bathe at all, not even in cold water. However, he permits immersing in a cold mikveh on Shabbos.]⁷⁴

The Gemara cites a braysoh which states that after drying oneself with a towel on Shabbos, one must leave the towel in the bathhouse and not carry it home (even if one lives in an enclosed area where carrying is permitted). This is the opinion of the anonymous Tanna of the Mishna in Shabbos 147a who says that one may not handle a towel on Shabbos after he used it to wipe himself. Rashi (ibid.) explains that there is a concern that one who handles a wet towel might mistakenly wring out the water. [Wringing a wet garment on Shabbos is prohibited under the *melacha* of **כיבוס** - laundering (see Al Hadaf, Shabbos דף קמג).]

The Rashba⁷⁵ proves from several Gemaros in Shabbos that [deliberately] getting one's clothing wet on Shabbos is prohibited due to a concern that one might wring them out. Consequently, he asks why the Tanna (who forbids handling a towel after it gets wet) allows using a towel in the first place.

The Ran⁷⁶ answers that a general ban on the use of towels would have been too difficult for people to adhere to since the people (in those climates) found it necessary to bathe on Shabbos (see Shabbos 40a, ראו שאין הדבר עומד להן). The Tanna is of the opinion that *after* one wipes himself with a bath towel this dispensation no longer applies. Therefore, one must immediately put down the towel after wiping himself.

R' Eliezer of Mitz⁷⁷ deduces from this *halacha* that one is prohibited from handling soaking wet clothing on Shabbos because of a concern that he might wring them out.

2] The *halacha* follows R' Shimon (cited by the Gemara 88a) who disagrees with the anonymous Tanna of the braysoh and Mishna and asserts that one is permitted to carry his towel home from the bathhouse (if one lives in an enclosed area where carrying is permitted).

The authorities explain that all opinions agree that one may not handle wet clothing on Shabbos, as R' Eliezer of Mitz asserts. It is only with regard to a wet towel that the rabbis were lenient.⁷⁸

The Vilna Gaon⁷⁹ explains that the concern of wringing wet clothing does not apply to towels. This is because towels are designed for the purpose of getting wet and therefore people do not care to leave a soaked towel as is, without wringing it (אינו מקפיד על מימיו). The concern about handling wet clothing applies to clothing which a person cares to leave wet and therefore might come to wring out.

Alternatively, the Magen Avraham,⁸⁰ citing the Ran (mentioned above), explains that a special dispensation was given with regard to towels so that people may wipe themselves on Shabbos. According to R' Shimon this

dispensation extends until one brings his towel home from the bathhouse.⁸¹

The Mishna Berurah⁸² points out that there is a practical difference between the Vilna Gaon and the Magen Avraham. According to the Magen Avraham once one reaches his house the special dispensation expires and a person is obligated to immediately put down his wet towel. On the other hand, according to the Vilna Gaon a person may continue carrying his wet towel for as long as he wishes. Since a person generally does not care about the fact that his towel is soaking wet, we are not concerned that he might mistakenly wring it dry (cf., Al Hadaf to Shabbos, דף קמו).

דף פט.

וחכמים אומרים כל אחד ואחד רשות בפני עצמן

The *halacha* follows R' Shimon who maintains that objects may be carried from *chatzeir* to *chatzeir* even if the two *chatzeiros* did not join in a common *eruv*. A joint *eruv* is necessary only to permit the carrying of כלים - בבית ששבתו - items that were in a house at the onset of Shabbos. Likewise, R' Shimon says that items that were on a roof at the onset of Shabbos may be carried to an adjoining roof even without the benefit of an *eruv*.

The Chachamim, however, are of the opinion that it is prohibited to carry from one *chatzeir* to another, or from one roof to another, unless they are joined by an *eruv*.

The Gemara explains that the Chachamim are of the opinion that an *eruv* is required in order to carry from roof to roof because each roof is considered an individual domain - just as each residence below them is a separate domain (כשם שדירין חלוקין למטה כך דירין חלוקין למעלה).

The Rambam⁸³ explains that enactment of *eruvei chatzeiros* (established by Shlomo Hamelech) was due to a concern that if people would carry from their private homes to publicly-used courtyards and alleyways, the masses might think it is permitted to carry from a *reshus hayachid* to a *reshus horabbim*. Therefore, Shlomo instituted that all the residents of a courtyard or *movui* should

contribute to a common *eruv* to signify a merging of the domains, as it were.

The Shoshanim L'Dovid⁸⁴ maintains that adjoining houses that do not have a common *chatzeir* connecting them do not require an *eruv*. He says that it is permitted to carry from one house to another (through a window, door or crack) without the benefit of an *eruv* because carrying between two private houses does not resemble carrying from a *reshus hayachid* to a *reshus horabbim*.⁸⁵

The Magen Avraham⁸⁶ and many other authorities disagree and maintain that carrying from house to house is forbidden unless the two homeowners join in a *eruv*.

The Chazon Ish⁸⁷ adduces proof to the Magen Avraham's position from our Gemara. The Gemara states that carrying from one roof to another is prohibited (according to the Chachamim) because each roof is considered a separate domain just as the residences below are separate domains. This Gemara clearly indicates that an *eruv* is required to carry from one house to another due to the fact they are separate domains.

The Tosfos Yom Tov⁸⁸ suggests that subsequent to Shlomo Hamelech's initial decree against carrying from a private house to a shared *chatzeir*, the enactment was amended by the sages at a later date to include carrying even from one private house to another.

דף צ.

ב' אמות בגג וב' אמות בעמוד

As mentioned above, the Chachamim are of the opinion that it is prohibited to carry from one roof to another without the benefit of an *eruv*.

Rav (89a) maintains that not only is it prohibited to carry from one roof to the other, if the roofs are open to one another without any noticeable partition between them, it is prohibited to carry more than four *amos* on any of the roofs. Since each roof is פרוץ במילואו - entirely open to a forbidden area (i.e., to the neighboring roof, which is an area where he may not carry), the entire roof

area is classified as a *karmelis*, in which carrying more than four *amos* is prohibited.

Rabba (90a) states (in response to Rami bar Chama's query) that it is forbidden to carry an object (even less than four *amos*) from the roof area to a post that is standing in the street nearby,⁸⁹ because this constitutes carrying from a *karmelis* to a *reshus hayachid*. [This is because carrying from a *karmelis* to a *reshus hayachid* is prohibited regardless of the distance, even if it is a distance of less than four *amos*.]

The Rishonim offer different interpretations:

Rashi explains that the roof area is classified as a *karmelis* since it is prohibited to carry there (just as it is prohibited to carry in a *karmelis*), and the post has the status of a *reshus hayachid* since it is ten *tefachim* high and four *tefachim* wide.

Rabbeinu Tam (תוד"ה אלא) says that Rabba is referring to a (four-*tefach*-wide) post which is less than ten *tefachim* high. Such a post in the *reshus horabbim* is classified as a *karmelis*. Even though carrying from one *karmelis* to another (within four *amos*) is permitted, Rabba prohibits carrying from the roof to the post, because the post is a bona fide *karmelis* and the roof is not. Rabbeinu Tam explains that even though it is prohibited to carry an object on the roof for more than a four-*amah* distance, the roof is still not a bona fide *karmelis* as evidenced by the fact that it is possible to carry on the roof by means of an *eruvei chatzeiros* (whereas in a bona fide *karmelis* carrying is never permitted). Thus, even though carrying on the roof is prohibited (if no *eruv* was made), one may not carry from the roof to a [bona fide] *karmelis*, because in comparison to a genuine *karmelis*, the roof is considered a *reshus hayachid*.⁹⁰ ■

1) קיייל (סי' שע"ב ס"א) כ"יש דמותר לטלטל כלים ששבתו בחצר שלא עירבו, וגם מחצר א' עירברו לחבירתה (שלא עירבה עמה), ואינו אסור אלא לטלטל כלים ששבתו בבית לחצר שלא עירבה.
 2) ע' מג"א סימן שע"ב ס"א שכ' דאפי' אם נשתתפו במבוי מ"מ אינו מותר לטלטל דרך מבוי ולא דרך חור או ע"ג כותל, והאבן העזר ושי"א חולקין וס"ל דאם נשתתפו במבוי אז הכל מותר אפי' לטלטל דרך חור (כמו שכ' המג"א שם ש"ק דהיכא דעירבר דרך פתח אז מותר לטלטל אפי' דרך חור, וע' משי"ב מחצת"ש בביתאור דברי מג"א).
 3) ע' ביה"ל סימן שע"ב ס"ד ד"ה א"כ שהביא דעת הר"ח שמחלק בין פתח לחלון ור"ל דאם יש פתח (כלו' שמגיע עד הקרקע) צריך שיהיה גבוה יותר מדי' טפחים כיון דעשוי למיעל ולמייק, והביא דעת הח"ח שחולק וס"ל דאין חילוק בין פתח לחלון.
 4) סימן צ"ו ס"ק י"ט.

5) וקיי"ל דגם פרוץ כעומד הוא מחיצה, ובשו"ע סי' שס"ב ס"ז הוא דין זה גם לענין מחיצת ערב דפרוץ כעומד הוא מחיצה כשרה, וע"ש בביה"ל דתמה דלא משכחת מחיצה כזו שלא היא בה חסרון של אוריא דהאי גיסא, וע' חזו"א סימן ס"ח ס"ק ט"ו (וכן בסימן ע"ג) משי"ב לתרץ בכמה אופנים.
 6) ע' חזו"א סימן ס"ח ס"ק ט"ז דנקט דהיכא דהמקום מקורה אז לא חשבינן באוריא דלמעלה מן התקרא ולא אמרנן אתי אוריא דהאי גיסא, ועוד נקט דאם הכותל נמשך למעלה מ"י ודאי חשבינן גם בחלק הכותל למעלה מ"י לבטח האוריא, ע"ש.

7) דעת החזו"א דאע"פ דפתח זו שהוא פחות מדי' לא נחא תשמשיתי מ"מ כיון דלית לכותל זו דין מחיצה בהכרח א"א לערב שתיים שהרי כל חצר פרוץ במילואה לחברתה וכיון שאין מערבין שתיים מסתברא שיכולין לערב אחד, ועסקינן בשאורך הפתח יותר מעשר אמות (או הוי על פני כל הכותל) דאז הוי כפרוץ במילואו, והיכא דאין החלון רוחב עשר מערבין שתיים (ומבאר שם דאף דמצד הילכתא דאתי אוריא וכו' חשוב ככה"ג כאילו הוי גובה די' (ואולי הוי כחלון ד' על די') מ"מ אין מערבין אחד כיון דבמצאיאות לא נחא תשמשיתי).
דף עז

8) ואם הכותל רחב די' אז חשוב כפתח אפי' אם סולם בצד ראשון חרוק (סולם שבצד די' משום דראוי הלכך בראש הכותל עד שמגיע לסולם ב' (כ"כ) רש"י, וע' בח"י הרשב"א שמבאר באופן אחר קצת, וע' בח"י הריטב"א שכ' דשני הפירושים נכונים, וע' שפ"א שכ' נפ"מ בין השני טעמים).
 9) ע' ח"י הרשב"א דף עז: ד"ה אי הכי בשם הראב"ד והר"ח שפ"י כובדו קובעו ואסור לטלטלו.

10) אע"פ שעיקר דין זה כתב הגמ' בענין מיעט הכותל (היכא שצד אחד גבוה מחבירתה) ונותנין זכות השתמשות בראש הכותל למי שניחא תשמשיתי) מבואר מתוך המשך הסוגיא דדין מיעט הכותל נוגע גם לענין עשיית פתח בין ב' חצרות כשש סולם (או איצטבא) ב' צדי הכותל, וע' לקמן.
 11) מובא ברא"ש סימן ד', וכן קיי"ל בטושי"ע סימן שע"ב ס"ח.
 12) ומהר"ם מחלק בין דין פתח בין ב' חצרות ובין דין מיעט הכותל שנותנין ראש הכותל לזה שניחא תשמשיתי, והא דמבואר בגמ' דמהני איצטבא אין זה אלא דין גבי מיעוט הכותל ולא לפתח.
 13) וכתב הרשב"א דדוחק הוא, וגם תוס' דחה פשוט זה משום דלא מסתברא דמהני שליבות שרוחקות זו מזו ג' דמיעוט באור לא שמה מיעוט, והנה בשו"ע שם בסימן שע"ב ס"ט משמע דאצטבא הסומך לראש הכותל מהני ליחשב כפתח אע"פ דגבוה הרבה יותר מג' טפחים מהארץ (ולא משמע דאירי שיש שליבות), ועוד שם בענין סולם שמגיע לראש הכותל לא נתברר להדיא אם יש שיעור לגובה השליבות, ע' חזו"א סימן צ"ו ס"ק כ"ג.

דף עח
 14) דעת הרא"ש שקיי"ל כ"כ סדא, אולם הרמב"ם פסק להיפך דע"פ א"ל הוא הוי פתח כיון שאינו אסור דרבנן ומותר ביה"ש משא"כ אשירה דלא הוי פתח כיון שאיסורו קל שיש לו היתר באמצע שבת ע"י ביטול.
 15) ע' משי"ב סי' שע"ב ס"ק קי"ד בשם הלבוש שמבאר דאין להתיר דבר לשבת ע"י איסור שבא מכח שבת דהוי כתרתי דסתרי (וע' ריטב"א שכ' בע"א דאירי באשירה של גוי ואיסורו קל שיש לו היתר באמצע שבת ע"י ביטול).
 16) ובאופן אחר קצת כתב הטושי"ע סימן שע"ב דאירי ביהא באשירה (דלא שייך ביה קצירה דאין בו פירות או עלין).

17) ומכח סברא זו הקשה רע"א על הריטב"א למא לא כתב כן, וכתב דאולי י"ל לדעת הריטב"א דס"ל דלא פלוג חכמים בתקנתם ואסורו אפי' אילן של אשירה בעת דאין מינכר בגוף האילן שום חילוק בינו לשאר אילנות.
דף עט
 18) ע' רבנו יהונתן כ"כ (דף כה. בדפי הרי"ף) שכ' דלא שייך כאן הואיל והותרה הותרה דס"ל לר' הונא (זו) דדוקא לענין עירוב אמרנן הואיל והותרה ולא לענין מחיצה וכאן דומה למבוי שנטל קורתו בשבת דהוי חסרון במחיצה, אולם ע' תוס' זו. ד"ה עירב שמבואר דבאופן שיש חסרון במחיצה בין ב' חצרות מיקרי חסרון בעירוב ולא במחיצות, ודו"ק.

19) וכענין זה כתב גם חדוש מהרמ"ם בגליון הרי"ף כאן, והנה ע' ריטב"א לקמן פד. ד"ה ופרקינן (מובא בביע"ל הדף"ש שם) דמבואר דהיכא דעבידא דחסרה הכותל בשבת חשבינן ליה כמחוסר **מעיקרא**, (ובדברי רבנו פרץ וחי' מהרמ"ז כאן לכא"ל לא משמע כן, וכן יעוין ברש"י סב: ד"ה דאתי בינמא דמשמע כ"י פרץ ולא כהריטב"א, וצ"ב).
 20) סימן ו'.

21) ע' משני"ב סימן שע"ב ס"ק ק"מ שמבאר דלא חישינן לזה אלא כשנוטל מעט מעט אבל ודאי לא אסרו חז"ל לסלק כותל בין ב' חצרות בבת אחת, וע' חזו"א סימן צ"ח ס"ק ק"ג שמסבך דלא אסרו אלא במחיצת נראי כתבן אבל מותר ליקח עץ ואבן ממחיצות שסביבות העיר (ואגב, משמע מתוך דברי

החזו"א דאיסור זה שייך גם במחיצה שסביב החצר [או העיר] מבחוץ, ולא דוקא במחיצה בין ב' חצרות).

22) סימן צ"ח ס"ק י"ג.
 23) ע' שער הציון סימן שע"ב ס"ק צ"ט דנקט בדעת הרא"ש דלא החמירו חז"ל בזה **אלא בערב שבת** ולא בכל ימי החול, ולפ"ז ודאי מותר בשבת דלא גזרין משום שבת הבאה [הנה ע' לשון שו"ע שם בסעיף י"ט שכ' לדעת הרא"ש דאפי' בחול אסור, משמע דכ"ש בשבת אסור, אולם ע"ש בביה"ל בשם הא"ר שכ' דלשון השו"ע מנומנם משום דלהרא"ש אינו אסור אלא דוקא בחול, וע' ריטב"א שכ' דאסור בשבת משום דחישינן משום שבת הבאה, וע' ר' פרץ שהק' על זה דא"כ גם בחול יהא אסור (וס"ל לר' פרץ דלא מצינו איסור זה בחול, שלא כהרא"ש), וע' חזו"א שם שמבאר בדעת הריטב"א **דדוקא בשבת** אסור ולא בימי החול.

דף פ 24) וזהו הביאור בההוא טורזינא דלא רצה לאוגר רשותו ואמר להו רב יהודה שישכור רשות מאשתו (אולם מבואר בר"ח דאם אח"כ בא בעלה ומיחה בה בטלה השכירות), וכן נקט המשני"ב סימן שפ"ב סוף ס"ק ל"ד ובשעה"צ שם ס"ק ל"ח, וע' רמב"ם פ"ה מהל' עירובין ה"ה דשפ"י כעין הר"ח (ע"ש בכס"מ) אלא דברמב"ם משמע דאם הבעל כבר גילה דעתו להדיא לשאר בני החצר שאין רוצה לערב תו לא מצי אשתו לערב בשבילו (וע"ש בראב"ד שהק' מההוא טורזינא).

25) זהו הדעה ראשונה שהביא השו"ע ריש סימן שס"ז (ע"פ דעת הרא"ש דלקמ"ו), ואח"כ הביא דעת הר"ח (והרמב"ם) בשם יש אומרים.

26) פירשנו תוס' על פי המהרש"א שמבאר בדעת תוס' דאסר היינו רגיל ולא אסר היינו אינו רגיל ובה תוס' לאפקי מדעת הרא"ש, וכן נקט הגאון יעקב כאן, וכן נקט השפת אמת דשיתת תוס' הוא דרגיל היינו אסר אלא שמעורר לפי"ז דאין מדוקדק לשון הגמ' דקאמר "היני מסתברא דא"כ קשיא דשמואל אדשמואל" דלכא"ו הו"ל למימר "וכן אמר שמואל" כיון דמפורש בדברי שמואל שיש חילוק בין אסר ללא אסר, ודו"ק, והנה בבית יוסף סימן שס"ז משמע שרצה להשוות תוס' להרא"ש, וע"ש בב"י שהשיג עליו, וע' קרבן נתנאל על הרא"ש כאן אות ס' שג"כ כתב בסוגיא דא"כ דס"ל בדעת תוס' דע"י שהגיל לערב גרם לו שיאסר על בני חצר אף שאינו פתח שהגיל לצאת בו לחצר), וע"ע בחזו"א סימן צ"ט ס"ק י"ג נקט כמהרש"א ומיישב שם דיוק של הקר"י.

27) כך מבואר בקרבן נתנאל אות נ' דאשתו יכולה לערב בע"כ דבעל (אף שאינו אוסר על בני מבוי) משום תקנתא דידיה שלא יבא לטלטל מביתו לחצר בטעות (כיון שכבר הורגל כן) וע' ביה"ל בסימן שס"ז שקשה לו הלשון "בני המבוי נכנסין ונוטלין שיתופו ממנו בע"כ" דמה איכפת לבני החצר כיון שאינו אוסר עליהם, וע"ע בקר"י אות ע' דמשמע דס"ל להרא"ש דלשון זו לאו דוקא והעיקר חידוש הוא דמועיל העירוב בשבילו ומותר להבעל לטלטל מביתו לחצר אך דנתנה אשתו עירובו בעל כרחו, וע"ע בבית מאיר ריש סימן שס"ז משי"ב בזה (מובא ביד בנימין סוד"ה ואולם הרא"ש).

28) סימן תקכ"ב בשם י"מ, ומובא לדינא בשו"ע שם בסימן שס"ז.

דף פא 29) וי"ד סימן שכ"ב ס"ה.

30) שו"ע או"ח סימן שס"ז ס"ו.

31) סוף סימן ס"ב, מובא בשערי תשובה ריש סימן רע"ד.

32) על הרא"ש כאן (סוף סימן י"ב) ס"ק ג'.

33) וכן הביא המחצת"ש בסימן רע"ד ס"ק י"א. ומסיים שם דאם אין לו שלימים השרולחן סימן רע"ד ס"ק י"א דלא מיקרי שלם, ומסיים שם דאם אין לו שלימים כלל יקח ב' פרוסות דע"כ"פ לחם משנה הוא אלא שאינו דרך כבוד, עכ"ל וע"ע בשו"ע בשו"ע דבר להנצי"ב ח"א סימן כ"א שמחדש דהכל תלוי באיך בא הלחם לפנינו, דאם בא לפנינו שלם אז אין לחצותו לשתים דזה מיקרי פרוסה, משא"כ כשבא ב' פרוסות לפנינו אז ספיר מיקרי לחם משנה (וע"ש שמבאר דעת הח"ח דסמך על משמעות לישנא דמתני' דאין מערבין אלא בכ"כ **שלם** שיש לדייק דחסרון א' מ"מ"ח מיקרי שלם, אי"נ י"ל כיון דבענין שלמים רק משום דרך כבוד (כנ"ל) לכך כל היכי שיש לתלות החסרון בנטילת חלה תו לית ביה משום חסרון בדרך כבוד (וע' להלן בענין תפחה בקיסם)) (ולכא"ו יש לעורר דכיון דבזה"ז שיעור חלה אינו אלא משנה) (וא"כ לל היותר כזית) א"כ למה לא נזכר בפוסקים דבזה"ז אין מערבין בכ"כ שחסרה חלק אחד מ"מ"ח דתו ליכא לתלותו דניטל לשם חלה וממילא יש בזה חשש איבה, וגם יש בזה חסרון של דרך כבוד לענין לחם משנה).

34) (ע' משני"ב סי' קס"ח ובעשה"צ שם ס"ק י"ח, דמבואר דאינו פסול אא"כ נראה **להדיא** כשנים (כלו', אפי' כשנסתכלין מרחוק).

35) או"ח סימן קס"ח ס"ב (בענין בציעת הפת, ומשמע שם דכשר גם לענין לחם משנה, וכן מבואר שם במג"א).

36) רוקח סימן שכ"ט.

37) [ע' במרדכי כאן (סוף פרק חלון סי' תקכ"ה) שמשמע דדוקא לענין עירוב בענין התנאי שלא יהא נראה כשתים כדי שלא יבא לידי איבה משא"כ לענין לחם משנה חשיב כשלמה ע"י חיבור קיסם אפי' אם הוא נראה כשתים, כך מבין הקר"י כאן אות ד' את דברי המרדכי וע"ע בשו"ע חתי"ס או"ח סו"ס מ"ב ד"ה לפ"ז משי"ב בביתאור דברי המרדכי, אולם בשו"ע מבואר דגם לענין לחם משנה צריך שיחברם באופן שלא יהא נראה כשתים] הנה ע' משני"ב סימן שס"ז שכ' דמערבין בלחם שנתחבר ע"י קיסם אע"פ ד**באמת אינה שלמה** משום דזיל בתר טעמא וכיון דנראה כשלמה תו לא יגרס מחלוקת ואיבה, וצ"ע דלכא"ו מבואר ברוקח ובשו"ע הנ"ל דע"י קיסם שפיר מיקרי שלמה אפי' לענין לחם משנה (אולם זה גופא ק' מה"ת דמהני קיסם לענין לחם משנה דאולי מהני דוקא לענין עירוב משום דלא יגרס איבה [וכמו שהק' הקר"י בענין חסרון שיעור חלה], וע' שו"ע חתי"ס שם ריש סי' מ"ו שהגיש בזה, וקושיא זו בולט בדברי הערוה"ש הנ"ל בסימן רע"ד ס"ק י"א, וצ"ע.

38) סימן קמ"ב, מובא בבאר היטב בהל' סוכה סימן תרמ"ח ס"ק ט"ו, ומובא גם במהרי"ץ חיות כאן.
39) ח"א סימן ל"ה מובא בשע"ת שם בהל' סוכה.
40) ס"ל דבאתרוג בעינין שיהא שלם בתולדותו (כיון שגדל בידי שמים עם עוקץ, משא"כ לחם שנתהוה בידי אדם, מהני חיבור), וע"ע מ"ס אהלות פ"ג מ"ד בר"ש שהביא בשם התוספתא דאתרוג שנפרס ותחבו בכוש אינו חיבור ואין יוצאין ידי חובתו בה, וע' בדברי מלכאל ח"א סימן ל"ג אות י"ח.
41) פ"ו מהלכות עירובין ה"ו.
42) סימן תט"ו.
43) ע' סימן תט"ו בשע"ת ס"ק ט"ט.
44) סימן ע"ז, מובא ברמ"א שם בסימן תט"ו ס"א.
45) סמ"ק מצוה רפ"ב, וכן פסק המג"א סימן תט"ו ס"ב.
46) שם ס"ב.
47) וזה שלא כח"ת יאיר (ע' ע"ש) ע"ש ס"ק י"ט, וע"ע במשני"ב סימן רמ"ט שם ש"כ דסעודה ועשין בשידוכין שלנו לא מקרי סעודת מצוה (ומשמע דאירי בסעודה שאין בו כתיבת תנאים).
48) מובא בה"א על הרא"ש כאן.
49) נקט השפת אמת דאמרו שקנה שביתה במקום עירובו לענין הדבר מצוה תו אסור לו לילך לצד אחר לדבר רשות וממילא הוא חמר גמול לענין דברי רשות, וכתב השפת אמת דלכא"פ כך צ"ל למ"ד תחומין דאורייתא דחל עירובו מה"ת במקום העירוב והפסיד הצד אחר מה"ת בין לדבר מצוה בין לדבר רשות, והא דתיקנו חז"ל דלא מהני עירובו לדבר רשות צ"ל דהיינו לחומרה דאסור לו לסמוך על עירובו לילך יותר מאלפיים אמה לאותו צד.
50) כ"כ הרמ"א שם בשו"ע, ולא עוד אלא שמיסיים שם המחבר דאפי' אם עבר ועשה עירוב לדבר הרשות לגמרי מי"מ בדיעבד הוא עירוב, וממילא מוכח לכא"פ דמאחר שעשה עירוב לדבר מצוה יכול לילך גם לדבר רשות.
51) ע"ש בגאון יעקב שמדמה קטן בעירוב אמו למי שזוכה בעירוב ע"י אחר ומצדד דמי שעשה עירוב לצורך מצוה יכול לזכות עירוב בעד חבירו לדבר רשות (אולם, לולי דבריו נאמר דקטן בעירוב אמו עדיף ממעורב בעד חבירו שהרי א"צ מזון ב' סעודות בשביל הקטן ועוד כ' החזו"א סימן ק"א ס"ק"ה דלעולם הוא תחום בן כאמו אפי' אם היא אומרת להדיא שאין דעתה לערב בעד בנה).
52) וע' בית מאיר סימן ע"ה ש"ב שמבאר דאפי' דהזורק מרה"ר על תל שאינו רחב ד' ברה"י חייב שרה"י עולה עד רקיע (ולכא"פ מקום פטור ברה"י) מי"מ לענין איסור שלטת ב' רשויות לא אסור חז"ל אלא על מקום ד' שתופס רשות דא"ו (כדמבואר לקמן בדף פז:), וע"ע לעיל ריש דף עז. וברש"י ד"ה מקום שאין בו ד' מבואר שיש מקום פטור ברה"י לענין איסור זו, וע"ע במאירי שם, וע"ע בדרכי משה בסימן שני"ה בשם הר"י מקינון וע' בחזו"א סימן ק"ב ס"ק כ"ה שמחלק בין כותל שבין ב' חצרות דלית ביה ד' ובין עמוד העומד בחצר.
53) ע"ש (מאת מחבר ספר תיקון עירובין, ונדפס בסוף ח"ג מקום תק"ע).
54) ע"ש שמצדד דאולי לדעת החזו"א אין להתיר מכת מסוף פטור, אולם מצדד שם עוד סברות להתיר (וע"ש בסוף התשובה שהביא בשם ספר אבני זכרון שאוסר להכניס הבגדים).
55) כ"כ המשנה ברורה סימן שי"ח ס"ק ס"ג, אולם ע' שו"ת מנחת יצחק ח"א סימן פ"א שהקי' דגמור בידי אדם מותר וממילא אם תלוין באופן שודאי יתייבשו בשבת אינו מוקצה, וע' ספר טלטולי שבת (לר' פנחס באדנר, הודפס בלשון אנגלית) שהביא מהג' בעל אגרות משה בתשובה ל"ו בסוף הספר דמתיר לטלטל בגדים שהיו תלוין בבתי"ש באופן שודאי יתייבשו בשבת.
56) ע"ע לעיל בדף ע"ט בהערות (וע"ע תוס' כאן ד"ה כיון).
57) ע"פ ב"ח סימן ש"ע שמדייק מלשון רש"י ריש דף פז. ד"ה דבר הניטל דאפי' אם מונח הכלי של בעה"ב בביתו של שוכר בלי רשות השוכר מי"מ מקרי תפיסת יד כיון שאין יכול השוכר לטלו בשבת ולשדד ליה לברא, וע' שער הציון סימן ש"ע ס"ק"ה שהביא חולקין על הבי"ח.
58) סימן ש"ע, וכ"כ בשו"ע שם ס"ב.
59) או"ח ח"א סימן קמ"א.
60) ע"ש באריכות, (וכן דעת המהרש"ג סימן קכ"ב להקל אף בחפץ המושכר לצורך השוכר), וע"ע בדעת תורה למהרש"ם (ח"ד, חלק התשובות) הלכות עירובין אות קמב ד"ה גם י"ל מש"כ בענין זה, וע"ש עוד ש"כ דאם בעה"ב עכ"ם או ישראל שהו המחלל שבת י"ל דאיסור מוקצה לא מחשיב ל"י לתפיסת יד (אם לא רשעו כלי כבד).
61) לכא"פ לא מהני תפיסת יד בעה"ב לפטור הדיוורין מעירוב אפי"כ גם הבע"ב יש לו בית דירה ודר עמהם באותו בית, וכך מצאתי בשם שו"ת בצל החכמה ח"ה סימן ק"מ שדייק כן בדברי הראשונים, והעלה שם דמהני תפיסת יד בעה"ב גם באופן שדר שם שכירו ולקטנו בלי הבעה"ב, מובא בספר נתיבות שבת (להרב יעקב ישעי' בלויא) פרק כ"ז הערה ס"ה, ע"ש.
62) ע' חזו"א סימן צ"ב (כ"ח) דנקט שם לפשיטות שלא דעת האג"מ וס"ל דכלים השואלים דירה מושכרים לצורך השוכר לא חשיבי תפיסת יד בעה"ב, וע"ע בדבר אברהם ח"ג ס"ל שמצדד להחמיר, וכן הביא השמירת שבת דהכלתא להחמיר בשם הערוה"ש, וע"ע במנחת יצחק ח"ד סימן נ"ה.
63) ע' חזו"א סימן פ"ב ס"ק כ"א דמבאר דס"ל לר"י דבאותו עיר לא חשיבי עקירת דירה כולל (וע"ש בס"ק"ה שמבאר דבע"כ אחרת פטור לר"י אפי' אם דעתו לחזור דכ"ז שלא חזר מקרי דירה בלא בעלים דלא היה דירה).
64) הכי גרסינן שם בגמ' דף מז. אמר בר חמא בר גוריא אמר רב הלכה כר"ש, וכן קיי"ל בשו"ע סימן ש"ע"א ס"א.
65) ז"ל המאירי (בחידישים) איננו ירא שמה יוציאנו חתנו משום שהאדם מתרצה ברצון אשתו והיא מביאתו להשלים חפצה ונקבה תסובב גבר עכ"ל,

וכן משמע בר"ח כאן ש"כ - בתו לא שבקא למיפק לביתה עכ"ל, ולפי"ז צריך לדחוק קצת לשון דקאמר הגמ' כאן "נבח בה כלבא עול וכו", דאין ר"ל דנביחת הנקיבה יותר קשה מזכר אלא ר"ל דאין אדם צריך להתירא ולחשוש מנובח הכלב (דהוא משל על חתנו) משום דבתו יפיע על בעלה שלא להוציא אביה מביתה (כ"כ המאירי).
66) [לשון הריטב"א דכל שכן שאר קרובים] והביאור לכא"פ דאדם מתיירא מתגרת כל אשה (ולא דוקא כלתו) כיון שהם העקרת הבית (לשון ר' יהונתן) חוץ מתגרת בתו, ואינו מתיירא מתגרת חתנו דאין אדם מתיירא מתגרת איש, א"י יש לבארו ע"פ המאירי הנ"ל דלעולם חיישינן למחלוקת בין תיגרת איש ובין תיגרת אשה, רק כשהולך אצל בתו סמכין שבתו יפייס בעלה שלא להתקוטט עם אביה, ולפי"ז אין ראייה ממכילתין שיש שנהא מיוחדת בין איש וכלתו (כמו שמצינו ביבמות דף ק"ז. בעיני חמות וכלתה) וכ"כ שו"ת מהרי"ט א"ע סימן ל"א.
67) בעבודת הקודש, מובא בבא"ר הלכה סימן ש"ע"א ס"א (ד"ה אם הסיח) בבא"ר דעת השו"ע שם, ע"ש.
68) כלומר, דברי הגמ' אמורים בסתמא, דסתם אדם ההולך אצל חתנו אינו מסיח דעתו מלחזור לביתו, וכן משמע ברש"י כאן דתלוי בהיסח דעתו, ע"ש, [לכא"פ ברבנו ויתן לא משמע כן כשמתעורר אצל בתו לא חיישינן שיחזור בשבת משום דשארית ישראל. לא ידברו כזב משא"כ בעכו"ם חיישינן שיחזור בשבת משום דכתיב בהם אשר פיהם זיבר שוא, ולכא"פ משמע דעסקין אף במי שאמר להדיא דאין דעתו לחזור בשבת, ודו"ק.
69) כלומר, רב לשיטתיה דאמר בדף צא. דלא התיר ר"ש לטלטל מחצר לחצר אפי"כ לא עירבו.
70) וכתב הריטב"א (דף עו: דאין לומר דהאכא בלא עירבו ולגבי כלי בית קאמר רב שלא יזון בו דא"כ אבל כותל שיש בו ד' נמי, עכ"ל וע' רע"א שבת דף קל: שהוכיח מזה דאסור לטלטל כלי הבית בחצר שאינו מעורבת אפי' מלא נימא (אפי' הם הוציאם מן הבית בדרך היתר ע"י לבישה), וע' בתוס' הרא"ש לעיל סוף עו: שחולק על הריטב"א וכתב דרב איירי לגבי כלי הבית דוקא, וא"כ מבואר בתוס' הרא"ש לכא"פ שלא כרע"א, דאם מונחין כלי הבית בראש כותל ד' מותר לטלטלן שם (כ"פ תוך ד' אמות), וע' בית מאיר סימן ש"ט, וע' ביה"ל שעב"א ד"ה שמה שהביא הדעות בזה.
71) ע' תוס' לעיל עז. ד"ה ה"ע שבמבאר הטעם דפליג רב על ר' יוחנן וס"ל דלא אמרינן כאן דהוי מקום פטור משום שהכותל ברה"י וליכא מקום פטור ברה"י, וע' לעיל דף פ"ג בהערה 94 שם.
72) תנן בשבת דף קמז. הרוחץ במי מערה וכו' ומוקמינן לה התם ברוחץ בחמין בדיעבד ושלא כדן, וצ"ע למה רש"י כאן דחק לפרש הברייתא דאיירי במים קרים דוקא (וי"ל דהתם תנן הכי משום דרוצה התנה ללמד שרחיצה בחמין הוא שלא כדן כדאיתא בגמ' שם, אבל הכא לא מסתברא דעסקין בדיעבד דאטו אנשי טבריא כולס רשע"ל).
73) ע"ש סימן ש"כ"ו ס"ק כ"א.
74) ע"ש סימן כ"ד שמצדד להתיר בפרט אם נטמא בשבת, ובעיני טבילת נשים במקוה חם ע' ב"על הדף" על מסכת שבת דף מ'.
75) מובא בר"ן שבת דף קמז.
76) שם.
77) מובא במרדכי שם סימן תמ"א ותמ"ב, ומובא להלכה ברמ"א סימן ש"א סעיף מ"ו.
78) כן מוכח ברמ"א שפסק כר"א"ם שם בסעיף מ"ו ובסעיף מ"ח פסק המחבר דמותר להביא האלונית בידו.
79) שם בסעיף מ"ח ד"ה ואסור.
80) שם ס"ק נ"ח.
81) ע"ש במסיים המג"א דמ"מ טוב להסתפג דבר שאין מקפיד על מימיו (ואינו מבואר מדעת המג"א אי סתם אלונית חשיב כדבר שאין מקפיד על מימיו כמו ש"כ הגר"א).
82) כן מבואר שם במשני"ב ס"ק ע"ה.
83) הלכות עירובין פ"א הלכה ד' וה'.
84) מובא בביה"ל סימן ש"ע ס"ג ד"ה או ע"ש.
85) היינו לשיטת הרמב"ם דמשמע דתקנת שלמה המלך היה שלא לטלטל מרשות המיוחדת לרשות המשותפת לרבים, וע' שו"ת אב"י או"ח ס"י ש"א ס"ק"א שמדייק ברש"י שבת יד: ד"ה עירובין שהגורה היתה שאם אדם מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד יבא להוציא גם מרשות היחיד לרשות הרבים.
86) סימן ש"ק"ז.
87) סימן צ"ב, ע"ש שהביא עוד ראיות.
88) ריש פרק חלון.
89) ע' תוד"ה כרמלית שמבאר דאירי בעמוד שמופלג מן הגג ד' טפחים דאי בסמוך הוא פרץ במילואו לגג, ולכא"פ כיון שיש לגג מחיצות הניכרות מבחוץ צ"ב למה חשיב כנפרץ במילואו, וצ"ל דס"ל לתוס' דכל שיש אורח פחות מד' טפחים מקרי מחיצות שאין ניכרות, וע' רש"י סוף פט. ד"ה במחיצות שממשמע קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
90) ולענין טלטול מקרפף היותר מבי"ס לכרמלית ע' לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
91) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
92) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
93) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
94) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
95) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
96) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
97) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
98) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
99) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.
100) ע"ע לעיל בדף סז: ובתוס' שם ד"ה ומאי שמעמ קצת דאפי' אורח כ"ש סגי ש"כ שם דצריך שהיה המחיצות ניכרות להעומדים על הגג כשמתכלין תחת רגליהם, וע"ע פט: רש"י סוד"ה אבל שמשמע קצת דדוקא כשהגגין מחוברין מקרי מחיצות שאין ניכרות.

דף This *Al Hadaf* was made possible by the following *daf* dedications... יום

עו	לזכות רפואה שלמה לאליהו שמואל בן חיי בינה בתוך שח"י	יט כסלו	Tues Dec 20
עז		כ כסלו	Wed
עח	* In memory of DAVID KAHN 1/30/1909 - 11/28/1991	כא כסלו	Thrs Dec 22
עט		כב כסלו	Fri
פ	In honor of Joshua Samuel Fried's Bar Mitzvah	כג כסלו	שבת
פא	* In memory of GRACE SASSON -אשת חיל; by Samuel Sasson	כד כסלו	Sun
פב	לז"נ אליהו בן ר' שמשון אפרים זינגער ז"ל *	א חנוכה	Mon Dec 26
פג		כו כסלו	Tues
פד		כז כסלו	Wed
פה	לכבוד יום הולדת של הבחור החשוב ישראל בן יצחק זאב נ"י	כח כסלו	Thrs
פו		כט כסלו	Fri
פז		ל כסלו	שבת
פח	לז"נ אמי מורתי אסתר בת יהודה ז"ל * (מאת בנה לייב הופמן)	א טבת	Sun
פט	לז"נ אליהו יעקב בן מרדכי יוסף ז"ל *	זאת חנוכה	Mon
צ		ג טבת	Tues

* Denotes Yartzeit

Cong. Al Hadaf
P.O. Box 791
Monsey, NY 10952
Ph. & Fx. 845-356-9114
cong_al_hadaf@yahoo.com

(c) 2005 Not to be reproduced in any form whatsoever without permission from publisher. Published by; Cong. Al Hadaf/ P.O. Box 791/ Monsey, NY 10952. Rabbi Zev Dickstein - Editor. For subscription, dedication, or advertising information. contact the office at 845-356-9114, Email:cong_al_hadaf@yahoo.com, or go to www.alhadafyomi.org